

За допомогою ігрової вправи «Таким я бачу свій клас» вчитель може виявити не тільки взаємовідношення в класі, а й статус, який надає собі дитина в групі однолітків. Для цього когось з дітей просять зайняти роль художника (скульптора), який без слів (бажано під спокійну мелодію) повинен намалювати картину (виліпити скульптурну композицію), яка б відображала взаємовідносини між дітьми. Тобто дитина-художник (скульптор) по своєму баченню розставляє однокласників таким чином, щоб передати місце кожного в класі (когось ставить вперед, когось розміщує осторонь або повертає спиною, комусь пропонує взятися за руки та інше), а наприкінці сам займає місце у цій «живій картині (скульптурі)». За допомогою аналогічної вправи можна виявити причини виникнення конфліктних ситуацій між дітьми та знайти шляхи їх подолання. Так, учасників конфлікту або інших дітей запрошують показати проблему конфліктних відношень і можливі шляхи її вирішення. Цікавим є також застосування методу «обміну ролями» між дітьми, який застосовується для покращення їх взаєморозуміння та співчуття. Дана процедура є досить гнучкою і може бути змінена в залежності від конкретних зразків взаємодії в тому чи іншому дитячому колективі.

Застосування в освітньому процесі початкової школи ігрових колективних вправ пластико-терапевтичного та танцювального характеру сприятиме розвитку моральних почуттів і формуванню таких рис характеру, як відповідальність, товариськість, колективізм, гуманність, дружелюбність. У процесі їх виконання у дітей буде розвиватися почуття симпатії, необхідне для утворення малих груп, з яких складається колектив. Тому вчителю важливо спостерігати за мікроугрупованнями, знати, що саме об'єднує їх учасників та знаходити способи для коригування їх діяльності.

Отже, впровадження інновацій в систему виховної роботи початкової школи, до яких ми відносимо засоби хореографічного мистецтва, сприятиме урізноманітненню форм і методів виховного процесу, покращенню ефективності виховного простору, задоволенню потреб молодших школярів у русі, грі, спілкуванні та формуванню на цій основі особистісних якостей, моральних норм поведінки маленьких громадян України.

Ірина Петренко,

студентка 3 курсу

Факультету психолого-педагогічної

освіти та мистецтв

Наук. керівник: **П. Б. Косенко**, к.пед.н., доцент (БДПУ)

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО ЯК ЗАСІБ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ

В умовах національного відродження України одним з найважливіших завдань сучасної школи є виховання гармонійної, духовно багатой та національно свідомої особистості з високим рівнем розвитку естетичних почуттів. Таке виховання потребує особливої організації спілкування молоді з сучасною музичною культурою, у процесі якого мають бути задіяні абсолютно всі предмети, адже кожна дисципліна має свої

можливості щодо реалізації естетичного виховання. Великий естетичний потенціал несе в собі викладання музичного мистецтва в середній школі.

Естетичний критерій діяльності, що виробляється у процесі вивчення і сприйняття музичного мистецтва, за певних умов може трансформуватися в інші сфери соціальної практики людини, гармонізувати її життя, змінювати баланс духовних сил, формувати естетичні ідеали у погляді на оточуючий світ, запобігати стереотипам мислення.

Проблема музично-естетичного виховання в Україні розроблялася Д.Ахшарумовим, А.Вахнянином, С.Людкевичем, В.Матюком, С.Миропольським, П.Сокальським, та ін. Саме вони, усвідомлюючи важливість музичного мистецтва у вихованні підростаючого покоління, зробили вагомий внесок у розвиток теорії музичного виховання, яка ґрунтувалася на результатах глибокого вивчення історико-культурних надбань нашого народу, що забезпечувало виховання дітей та молоді на національному ґрунті. На сучасному етапі процес музично-естетичного виховання розглядається дослідниками І. Джидар'яном, Т. Домбровською, Л. Левчук, В. Лисенковою, Д. Кучерюк, В. Панченко в контексті розвитку естетичної свідомості, емоційно-почуттєвої та художньо-творчої діяльності, які є основою даного процесу.

Мета дослідження – визначити і обґрунтувати основні шляхи та засоби естетичного виховання школярів на уроках музичного мистецтва.

Естетичне виховання вважається дослідниками одним з найважливіших напрямів виховної діяльності, «суб'єктом і активними діючими факторами якого виявляються сама людина, суспільство, спеціально існуючі для цього соціальні інститути, досягнення духовної і матеріальної культури взагалі та всі види мистецтва зокрема, природа; об'єктом – всі діти». Естетичне виховання покликано «забезпечити різнобічне формування цілісної особистості дитини» – за умови його комплексності, в єдності усіх напрямів та форм [2, с. 3].

У загальному процесі естетичного виховання підростаючого покоління провідну роль відіграє мистецтво, зокрема музичне – завдяки своїй емоційній насиченості і різноманітності, безпосереднього звертання до внутрішнього світу людини, її найінтимніших сподівань, очікувань, багатства своїх проявів у житті тощо. Естетичне почуття, яке виникає при сприйнятті чи виконанні музики, є ознака формування музично-естетичного смаку. Розвинений музичний смак – це здатність насолоджуватися цінною в художньому відношенні музикою. Про розвиненості музичного смаку говорить те, яку музику і як глибоко сприймає людина. Формувати справжній музично-естетичний смак можливо лише із зосередженням величезної уваги слухання, сприйняття музики.

Починати становлення процесу музичного сприйняття в учнів слід з чуттєвого аспекту, з пробудження емоцій, формування емоційної чуйності як частини музично-естетичної культури. Учні повинні поступово знайомитися з різними жанрами, стилями, зображувальністю і виразністю музики, вивчати творчість композиторів, накопичувати знання про види виконавства і стилі музики. Учитель дає необхідні музично-естетичні уявлення, систематично поповнюючи коло вже наявних знань, тим самим

він має на меті виховання естетично розвиненого слухача музики, що володіє певною мірою сформованим музично-естетичним смаком.

Методи і прийоми музичного виховання, спрямовані на загальний музично-естетичний розвиток учня будуються на основі активної взаємодії дорослого і школяра, а їх кінцева ціль – виховання естетичного ставлення до музики, емоційного відгуку, музикальної чутливості, оцінного ставлення, виразного виконання. Все це різні моменти загальної музикальності школяра, які на етапі початкового навчання дуже скромні в своїх виявах і видозмінюються залежно від віку. Відомо, що естетичні переживання становлять єдність емоційного та свідомого. Тому переконувати треба не лише безпосереднім впливом музики, а й організацією цілеспрямованої уваги, роз'ясненням теми, змісту, виражальних музичних засобів. Щоб розвинути естетичне ставлення до музики, викликати інтерес до неї, потребу спілкування із звуковими образами, треба навчити школярів активно діяти, уважно слухати, розрізняти і порівнювати характерні особливості звучання, своєрідність ритму, навчити вловлювати нюанси. Ця робота ведеться послідовно – із року в рік, із дня у день. Оволодіння початковими навичками сприймання і виконання збагачує почуття прекрасного, розвиває ініціативу, бажання діяти самостійно.

Тож учитель має знаходитися у постійному творчому пошуку нової системи спілкування та співпраці з учнями, альтернативної структури уроків, яка відповідала б особливостям сучасного уроку мистецтва з використанням інноваційних технологій, а також поєднувала індивідуальні, групові та фронтальні види роботи.

Таким чином зміст музично-естетичного виховання включає: формування музично-естетичної свідомості особистості, системи її музичних здібностей і навичок музично-творчої діяльності. Зміст музично-естетичного виховання реалізується: умовами створення музично-естетичного середовища; виховним впливом музичних явищ за допомогою педагогічної діяльності викладачів; створенням умов для самостійної музично-творчої діяльності особистості школяра.

ЛІТЕРАТУРА

1. Костюк О.Г. Сприймання музики і художня культура слухача / О.Г. Костюк – К.: Музична Україна, 1965. – 102 с.
2. Оніщенко О. Естетичне виховання: історичні традиції і сучасність / О. Оніщенко // Мистецтво та освіта. – 1998. – №3. – С. 2-7.
3. Рудницька О.П. Музика і культура особистості: Проблеми сучасної педагогічної освіти: [навч. посіб.] / О.П. Рудницька – К.: ІЗИН, 2003. – 280 с.